



एन सी ई आर टी
NCERT

NCERT

National Council Of Educational Research
And Training

NCERT Solutions for Class 6th Sanskrit: Chapter 2-शब्द परिचय: 2



IndCareer
Schools



indCareer



indCareer



indCareer

NCERT Solutions for Class 6th Sanskrit: Chapter 2-शब्द परिचय: 2

Class 6: Sanskrit Chapter 2 solutions. Complete Class 6 Sanskrit Chapter 2 Notes.

NCERT Solutions for Class 6th Sanskrit: Chapter 2-शब्द परिचय: 2

NCERT 6th Sanskrit Chapter 2, class 6 Sanskrit Chapter 2 solutions

प्रश्न 1.

(क) उच्चारणं कुरुत- (उच्चारण कीजिए- Read it out.)

छात्रा	लता	प्रयोगशाला	लेखिका
शिक्षिका	पेटिका	माला	सेविका
नौका	छुरिका	कलिका	गायिका

(ख) चित्राणि दृष्ट्वा पदानि उच्चारयत- (चित्रों को देखकर शब्दों का उच्चारण कीजिए **Look at the pictures and pronounce the words.**)



सूचिका



पिपीलिका



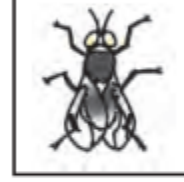
कुञ्चिका



द्विचक्रिका



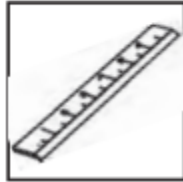
उत्पीठिका



मक्षिका



अग्निपेटिका



मापिका



वीणा

उत्तर:

(क) छात्र स्वयं उच्चारण करें। सभी शब्द आकारान्त स्त्रीलिङ्ग हैं।

(ख) छात्र चित्रों को देखकर पदों का उच्चारण करें। उच्चारण करते समय चित्र की ओर ध्यान दें ताकि पद का अर्थ याद रहे। उच्चारण शुद्ध हो। प्रत्येक पद का उच्चारण यदि दो बार करें, तो लाभ होगा।

प्रश्न 2.

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(क) वर्ण संयोजनं कृत्वा पदं कोष्ठके लिखत- (वर्णों को जोड़कर पद कोष्ठक में लिखिए Join the letters and write down the word in the box.)

यथा—	क् + उ + र् + उ + त् + अः	=	कुरुतः
	उ + द् + य् + आ + न् + ए	=	
	स् + थ् + आ + ल् + इ + क् + आ	=	
	घ् + अ + द् + इ + क् + आ	=	
	स् + त् + र् + ई + ल् + इ + ड् + ग् + अः	=	
	म् + आ + प् + इ + क् + आ	=	

उत्तर:

उद्याने

स्थालिका

घटिका

स्त्रीलिङ्गः

मापिका।

(ख) पदानां वर्णविच्छेदं प्रदर्शयत- (पदों का वर्ण-विच्छेद प्रदर्शित कीजिए- Separate the letters of the words.)

यथा—	कोकिले	=	क् + ओ + क् + इ + ल् + ए
			<u>को</u> <u>कि</u> <u>ले</u>
	चटके	=
	धाविकाः	=
	कुञ्चिका	=
	खट्वा	=
	छुरिका	=

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

उत्तर:

च + अ

च

ट + अ

ट

क् + ए

के

ध् + आ

धा

व् + इ

वि

क् + आः

काः

क् + उ

कु

ञ् + च् + इ

ज्वि

क् + आ

का

ख् + अ

ख

ट् + व् + आ

ट्वा

छ् + उ

छु

र् + इ

रि

क् + आ

का

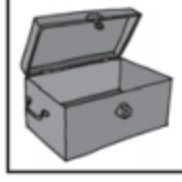
प्रश्न 3.

चित्रं दृष्ट्वा संस्कृतपदं लिखत- (चित्र देखकर संस्कृत पद लिखिए- Look at the pictures and write down the word in Sanskrit.)

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>



.....



.....



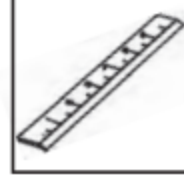
.....



.....



.....



.....

उत्तर:

उत्पीठिका

पेटिका

नौका

चटका

वृद्धा

मापिका

प्रश्न 4.

वचनानुसारं रिक्तस्थानानि पूरयत- (वचनानुसार रिक्त स्थान भरिए- **Fill in the blanks according to number.**)

यथा-	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
	लता	लते	लताः
	गीता
	पेटिके
	खट्वाः
	सा
	रोटिके

उत्तरः

.....	गीते	गीताः।
पेटिका	पेटिकाः।
खट्वा	खट्वे
.....	ते	ताः
रोटिका	रोटिकाः

प्रश्न 5.

कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा वाक्यं पूरयत- (कोष्ठक से उचित शब्द चुनकर वाक्य पूरा कीजिए-
Complete the sentences by picking out the appropriate word from the bracket.)

यथा-बालिका पठति। (बालिका/बालिकाः)

(क) चरतः। (अजा/अजे)

(ख) सन्ति। (द्विचक्रिके/द्विचक्रिकाः)

(ग) चलति। (नौके/नौका)

(घ) अस्ति। (सूचिके/सूचिका)

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(ङ) उत्पतन्ति। (मक्षिकाः/मक्षिके)

उत्तरः

(क) अजे

(ख) द्विचक्रिकाः

(ग) नौका

(घ) सूचिका

(ङ) मक्षिकाः

प्रश्न 6.

सा, ते, ताः इत्येतेभ्यः उचितं सर्वनामपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (सा, ते, ताः इनमें से उचित सर्वनाम पद चुनकर रिक्त स्थान भरिए- **Fill in the blanks by picking out the correct pronoun from सा, ते, ताः**)

यथा- लता अस्ति। सा अस्ति।

(क) महिलाः धावन्ति। धावन्ति।

(ख) सुधा वदति। वदति।

(ग) जवनिके दोलतः। दोलतः

(घ) पिपीलिकाः चलन्ति। चलन्ति।

(ङ) चटके कूजतः कूजतः।

उत्तरः

(क) ताः

(ख) सा

(ग) ते

(घ) ताः

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(ड) ते

NCERT 6th Sanskrit Chapter 2, class 6 Sanskrit Chapter 2 solutions

प्रश्न 7.

मञ्जूषातः कर्तृपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (मञ्जूषा से कर्तापद चुनकर रिक्तस्थान भरिए- **Fill in the blanks by picking out the appropriate subject from the box.**)

लेखिका , बालकः , सिंहाः , त्रिचक्रिका , पुष्पमाला:

(क) सन्ति ।

(ख) पश्यति।

(ग) लिखति।

(घ) गर्जन्ति।

(ड) चलति।

उत्तर:

(क) पुष्पमाला:

(ख) बालकः

(ग) लेखिका

(घ) सिंहाः

(ड) त्रिचक्रिका

प्रश्न 8.

मञ्जूषातः कर्तृपदानुसारं क्रियापदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (मञ्जूषा से कर्तापद के अनुसार क्रियापद चुनकर रिक्त स्थान भरिए- **Pick out the verb from the box according to the subject and fill in the blanks.**)

गायतः , नृत्यति , लिखन्ति , पश्यन्ति , विहरतः

(क) सौम्या ।

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(ख) चटके ।

(ग) बालिके ।

(घ) छात्राः ।

(ङ) जनाः ।

उत्तरः

(क) नृत्यति

(ख) विहरतः

(ग) गायतः

(घ) लिखन्ति

(ङ) पश्यन्ति

NCERT 6th Sanskrit Chapter 2, class 6 Sanskrit Chapter 2 solutions

Additional Important Questions and Answers

प्रश्न 1.

चित्रं दृष्ट्वा संस्कृतपदं लिखत। (प्रत्येक चित्र देखकर संस्कृतपद लिखिए- Look at each picture and write down the word in Sanskrit.)

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(क)



(ख)



उत्तर:

(क) द्विचक्रिका – कुञ्जिका – अग्निपेटिका

(ख) शिक्षिका – छुरिका – वीणा

प्रश्न 2.

वर्णसंयोजनम् कुरुत। (वर्णसंयोग कीजिए- **Combine the alphabets.**)

- (क) (i) छ + आ + त् + र् + आ: =
- (ii) अ + स् + त् + इ =
- (iii) ग् + अ + र् + ज् + अ + न् + त् + इ =
- (iv) म् + अ + क् + ष् + इ + क् + आ: =
- (v) द् + व् + इ + च् + अ + क् + र् + इ + क् + आ =

उत्तर:

(क) (i) छात्राः

(ii) अस्ति

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(iii) गर्जन्ति

(iv) मक्षिकाः

(v) द्विचक्रिका

(ख) वर्णविच्छेदं कुरुत। (वर्ण-विच्छेद कीजिए। Separate the alphabets.)

(i) धावन्ति =

(ii) कुञ्चिका =

(iii) शिक्षिकाः =

(iv) उत्पीठिका =

(v) रोटिके =

उत्तर:

- (i) $\boxed{\text{ध} + \text{आ}}$ + $\boxed{\text{व} + \text{अ}}$ + $\boxed{\text{न्} + \text{त्} + \text{इ}}$
धा व न्ति
- (ii) $\boxed{\text{क्} + \text{उ}}$ + $\boxed{\text{ञ्} + \text{च्} + \text{इ}}$ + $\boxed{\text{क्} + \text{आ}}$
कु ज्चि का
- (iii) $\boxed{\text{श्} + \text{इ}}$ + $\boxed{\text{क्} + \text{ष} + \text{इ}}$ + $\boxed{\text{क्} + \text{आः}}$
शि क्षि काः
- (iv) $\boxed{\text{उ} + \text{त्}}$ + $\boxed{\text{प्} + \text{ई}}$ + $\boxed{\text{ट्} + \text{इ}}$ + $\boxed{\text{क्} + \text{आ}}$
उत् पी ठि का
- (v) $\boxed{\text{र्} + \text{ओ}}$ + $\boxed{\text{ट्} + \text{इ}}$ + $\boxed{\text{क्} + \text{ए}}$
रो टि के

प्रश्न 3.

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

अधोदत्ताम् तालिकां पूरयत। (निम्नलिखित तालिका को पूरा कीजिए। **Complete the table given below.**)

(क) (i) सा
(ii)	एते
(iii)	का:
(iv) अजा
(v) लता

उत्तर:

(i)	ते	ता:
(ii) एषा	एता:
(iii) का	के
(iv)	अजे	अजा:
(v)	लते	लता:
(ख) (i) धावति
(ii)	दोलतः
(iii)	चलन्ति
(iv)	कूजतः
(v)	स्तः

उत्तर:

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(i)	धावतः	धावन्ति
(ii) दोलति	दोलन्ति
(iii) चलति	चलतः
(iv) कूजति	कूजन्ति
(v) अस्ति	सन्ति

प्रश्न 4.

मञ्जूषायाः उचितं कर्तृपदम् आदाय वाक्यानि पूरयत (मञ्जूषा से उचित कर्तापद लेकर .’ वाक्य पूरे कीजिए। **Take the appropriate subject from the box and complete the sentences.**)

मक्षिका, नौकाः, बालिकाः, अजे, बालिके

(क) चलन्ति।

(ख) नृत्यतः।

(ग) उत्पतति।

(घ) चरतः।

(ङ) धावन्ति।

उत्तरः

(क) नौकाः

(ख) बालिके

(ग) मक्षिका

(घ) अजे

(ङ) बालिकाः।

प्रश्न 5.

मञ्जूषायाः उचित-क्रियापदेन वाक्यपूर्तिं कुरुत- (मञ्जूषा से उचित क्रियापद द्वारा वाक्यपूर्ति कीजिए- **Complete the sentences with the appropriate verb from the box.**)

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

पठति, अस्ति, कूजतः, चलन्ति, चरन्ति ।

(क) सौम्या ।

(ख) पिपीलिका: ।

(ग) चटके ।

(घ) सूचिका ।

(ङ) अजा:

उत्तर:

(क) पठति

(ख) चलन्ति

(ग) कूजतः

(घ) अस्ति

(ङ) चरन्ति।

प्रश्न 6.

धातु: परिचीयताम्- (धातु पहचानिए- **Point out the root.**)

यथा – पठति – पठ् धातुः

(क) लिखति – धातु: ।

(ख) चलति – धातु: ।

(ग) कूजतः – धातु: ।

(घ) वदति – धातु: ।

(ङ) धावन्ति – धातु: ।

उत्तर:

(क) लिख्

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(ख) चल्

(ग) कूज्

(घ) वद्

(ङ) धाव्।

बहुविकल्पीयप्रश्नाः

NCERT 6th Sanskrit Chapter 2, class 6 Sanskrit Chapter 2 solutions

प्रश्न 1.

उचितं सर्वनामपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत (उचित सर्वनामपद चुनकर रिक्त स्थान भरिए। **Pick out the correct pronoun and fill in the blanks.**)

सा, ते, ताः

(क) छात्राः पठन्ति। पठन्ति

(ख) महिला हसति। हसति

(ग) कोकिले कूजतः। कूजतः

(घ) अजाः चरन्ति। चरन्ति

(ङ) दोले स्तः। स्तः

उत्तरः

(क) ताः

(ख) सा

(ग) ते

(घ) ताः

(ङ) ते।

प्रश्न 2.

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

उचितं विकल्पं चित्वा वाक्यानि पूरयत। (दिए गए शब्दों से उचित विकल्प चुनकर वाक्यपूर्ति कीजिए।
Pick out the suitable word from the options given and complete the sentences.)

(क)

(i) समयं सूचयति। (चटका, घटिका, द्विचक्रिका)

(ii) उपवने अस्ति। (अजा, मक्षिका, दोला)

(iii) चलन्ति (उत्पीठिकाः, सूचिकाः, पिपीलिकाः)

(iv) सौचिकः (सूचयति, सीव्यति, चालयति)

(v) कोकिले (विहरतः, गर्जतः, कूजतः)

उत्तरः

(i) घटिका

(ii) दोला

(iii) पिपीलिकाः

(iv) सीव्यति

(v) कूजतः

(ख)

(i) गर्जतः। (सिंहः, सिंहौ, सिंहाः)

(ii) चलन्ति। (नौका, नौके, नौकाः)

(iii) विहरतः। (बालिका, बालिके, बालिकाः)

(iv) सन्ति। (रोटिके, रोटिकाः, रोटिका)

(v) चरति। (अजा, अजे, अजाः)

उत्तरम्-

(i) सिंहौ

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

(ii) नौका:

(iii) बालिके

(iv) रोटिका:

(v) अजा

(ग)

(i) छात्रे। (पठतः, पठतः, पठन्ति)

(ii) बालकाः। (धावन्ति, धावतः, धावन्ति)

(iii) मक्षिका। (अस्ति, स्तः, सन्ति)

(iv) जवनिके। (दोलति, दोलतः, दोलन्ति)

(v) मेघौ। (गर्जति, गर्जतः, गर्जन्ति)

उत्तर:

(i) पठतः

(ii) धावन्ति

(iii) अस्ति






(iv) दोलतः

(v) गर्जतः

प्रश्न 3.

उचितं संस्कृतपदं चित्वा चित्रस्य समक्षं लिखत। (उचित संस्कृतपद चुनकर चित्र के सामने लिखिए।

Pick out the appropriate Sanskrit word and write down in front of the picture.)

(क)		(वृद्धाः, वृद्धा, सेविका)
(ख)		(अश्वाः, लता, मक्षिका)
(ग)		(कोकिला, चटका, अजा)
(घ)		(छुरिका, उत्पीठिका, जवनिका)
(ङ)		(गायिका, श्रमिका, श्रमिकः)

उत्तर:

(क) वृद्धा

(ख) कलिका

(ग) अजा

(घ) छुरिका

(ङ) श्रमिका

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

NCERT 6th Sanskrit Chapter 2, class 6 Sanskrit Chapter 2 solutions



<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

Chapterwise NCERT Solutions for Class 6 Sanskrit :

- Chapter 1-शब्द परिचय: 1
- Chapter 2-शब्द परिचय: 2
- Chapter 3-शब्द परिचय: 3
- Chapter 4-विद्यालय:
- Chapter 5-वृक्षा:
- Chapter 6-समुद्रतट:
- Chapter 7-बकस्य प्रतिकार:
- Chapter 8-सूक्तिस्तबक:
- Chapter 9-क्रीडास्पर्धा
- Chapter 10-कृषिका: कर्मवीरा:
- Chapter 11-पुष्पोत्सव:
- Chapter 12-दशमः त्वम् असि
- Chapter 13-लोकमङ्गलम्
- Chapter 14-अहह आः च
- Chapter 15-मातुलचन्द्र!!

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>

About NCERT

The National Council of Educational Research and Training is an autonomous organization of the Government of India which was established in 1961 as a literary, scientific, and charitable Society under the Societies Registration Act. The major objectives of NCERT and its constituent units are to: undertake, promote and coordinate research in areas related to school education; prepare and publish model textbooks, supplementary material, newsletters, journals and develop educational kits, multimedia digital materials, etc. Organise pre-service and in-service training of teachers; develop and disseminate innovative educational techniques and practices; collaborate and network with state educational departments, universities, NGOs and other educational institutions; act as a clearing house for ideas and information in matters related to school education; and act as a nodal agency for achieving the goals of Universalisation of Elementary Education. In addition to research, development, training, extension, publication and dissemination activities, NCERT is an implementation agency for bilateral cultural exchange programmes with other countries in the field of school education. Its headquarters are located at Sri Aurobindo Marg in New Delhi. [Visit the Official NCERT website](https://www.ncert.nic.in/) to learn more.

<https://www.indcareer.com/schools/ncert-solutions-for-class-6th-sanskrit-chapter-2-shabd-parichay-2/>